

YMPÄRISTÖPROJEKTIT MUUTOSVOIMANA -

Projektityöskentelyn työkirja nuorille

Nordic Council
of Ministers

Alkuperäisversio:

Methodological Material: Environmental Initiatives for Sustainable Community Publisher

Julkaisija

FEE Latvia

Lapu iela 17, Riga, LV 1002

Phone: 67225112

E-mail: ekoskolas@videsfonds.lv

www.videsfonds.lv

Alkuperäisversion kirjoittaja **Ilze Jece**

Taitto **Aigars Milcs**

Suomenkielinen versio **Reija Mikkola**

Tuotettu yhteistyössä hankejärjestöjen kanssa.

© 2021

**Foundation for
Environmental
Education Finland**
(FEE Suomi)

**Tartu
Nature House**

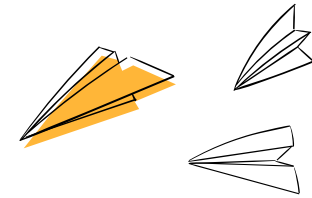
**Foundation for
Environmental
Education Latvia**
(FEE Latvia)

**Pskov Regional
Public Organization
"Lake Peipsi Project (Pskov)"**
(LPP)

Tämä opas on tuotettu osana "Empowering youth and teacher network of the Eco-Schools programme for the Sustainable Baltic Sea region" (Nr. 1020460) – hanketta, jonka on rahoittanut Pohjoismaiden ministerineuvosto.

SISÄLTÖ

- 04 INTRO
- 07 Aloitetaan UNELMOIMALLA!
- 08 Miltä UNELMIESI MAAILMA näyttää?
- 09 Missä olet TOSI HYVÄ?
- 10 Mistä TODELLA VÄLITÄT tässä maailmassa?
- 11 Mitkä YMPÄRISTÖASIAT ovat ajankohtaisia asuinalueellani?
- 13 ONGELMAPUU
- 15 Minun VERKOSTONI
- 16 Suunnitellaan PROJEKTI!
- 22 VIESTINTÄSUUNNITELMA
- 23 TOIMINTASUUNNITELMA
- 24 MOTIVAATIO

INTRO

Youth Eco Hub - yhteistyöhankkeeseen osallistui yhteensä kymmeniä nuoria sekä mentoreita Suomesta, Latviasta, Venäjältä ja Virosta. Hankkeen tavoite oli kehittää Eco Schools -verkoston Baltian alueen yhteistyötä ja lisätä tietoisuutta aiheista ilmastonmuutos- luontokato- ja kiertotalous. Kuten Euroopan nuorisostrategiassa todetaan, muutos kestäväan suuntaan ei ole valinta, vaan se on välttämättömyys. Aikana, jolloin kohtaamamme ympäristökriisi aiheuttaa yhä suurempaa huolta, nuoriso on osoittautunut merkittäväksi muutosvoimaksi. Tässä hankkeessa nuoret pääsivät toteuttamaan omia ympäristöprojektejaan.

Tavoitteena oli antaa nuorille tilaa ja aikaa inspiroitua sekä kehittää ja toteuttaa ideoitaan omista lähtökohdistaan. Hankkeessa keskityttiin kansalais-, johtajuus- ja yrittäjyystaitojen edistämiseen. Siinä tuettiin myös nuoria löytämään paikkansa yhteisönsä jäsenenä ja vaikuttajina niin paikallisella tasolla kuin kansainvälisesti. Hankkeessa tuotettiin englanninkielinen opas *Methodological Material: Environmental Initiatives for Sustainable Community*.

Opas toimii opettajien ja kasvattajien tukena ympäristöprojektityöskentelyssä. Alkuperäisversio koostuu kahdesta osiosta: mentorin oppaasta ja oppilaille suunnatusta projektityöskentelyn työkirjasta. Ensimmäisessä osiossa käsitellään perusteellisesti mentorointia lähtökohtana projektityöskentelyyn niin teoriassa kuin käytännössä. Suosittelemme sen lukemista ennen mentorointiprosessin ja projektityöskentelyn aloittamista.

Suomennettuun versioon olemme tiivistäneet ja mukauttaneet oppilaille suunnatun ympäristöprojektityökirjan (alkuperäisoppaas kakkososion). Toteuttaessasi työkirjan vaiheita oppilaidesi kanssa, voit hyödyntää ohjaamisessa vinkkejä englanninkielisestä oppaasta. Oppaasta on helppo poimia yksittäisiä harjoitteita tai voit käyttää sitä projektin toteuttamisessa vaihe vaiheelta.

Mentoroinnille on monta määritelmää. *Methodological Material: Environmental Initiatives for Sustainable Community* oppaassa mentori nähdään ihmisenä, joka ohjaa, inspiroi ja motivoi nuoria käyttämään potentiaaliaan aktiivisina maailmankansalaisina, jotka haluavat vaikuttaa niin paikallisesti kuin globaalisti. Joskus voi olla vaikeaa kääntää opettajan rooli pois päältä ja vaihtaa mentorin rooliin. Toisin kuin opettaja, joka opettaa usein asiasisältöä jossakin asiassa, mentori auttaa löytämään oman tapansa oppia.

INTRO

MENTOROINNISTA LYHYESTI

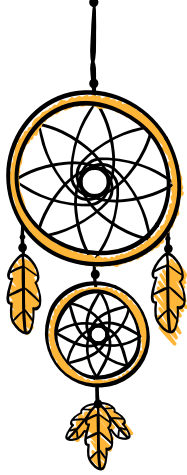
MUUTAMA MUISTISÄÄNTÖ:

- *Johdattele oppilaita kysymyksillä, älä anna heti vastauksia.*
- *Anna oppilaiden selvittää haasteensa itse, ole tukena.*
- *Pyri olemaan kontrolloimatta oppimisprosessia.*
- *Pyri antamaan monia näkökulmia ja syventämään oppilaiden näkemystä.*
- *Anna positiivista palautetta.*
- *Kannusta, inspiroi ja haasta oppilaitasi saavuttamaan tavoitteensa.*
- *Ole spontaani. Jousta sen mukaan, millainen projektin vaihe ja tunnelma milloinkin on. Luota prosessiin.*
- *Reflektoi omaa ohjaamistasi ja pyydä oppilailta palautetta.*
- *Nauti mentoroinnista ja sen merkityksellisyydestä. Työsi voi muuttaa maailmaa, yksi oppilas kerrallaan!*

Aloitetaan **PROJEKTI!**

▶ LÄHTÖ!

Aloitetaan UNELMOIMALLA!

**Millainen on unelmiesi yhteisö,
maa tai koko maailma?**

- Kirjoita, millainen unelmiesi maailma on!
- Millaisia ihmiset ovat, miten he elävät?
- Millainen on heidän suhteensa toisiinsa ja luontoon?
- Miten asiat on järjestetty, millaista infrastruktuuria on, mihin talousjärjestelmä perustuu?
- Miltä luonnonympäristöt näyttävät?
- Miltä kaupungit näyttävät?

Aseta ajastin 3-5 minuutin ajaksi.
Käytä tämä aika kirjoittamiseen,
ilman taukoja antaen kynäsi kirjoittaa
kaikki, mitä mieleesi tulee!
Voit kirjoittaa suoraan tähän tai
käyttää tyhjää paperiarkkia.

Miltä UNELMIESI MAAILMA

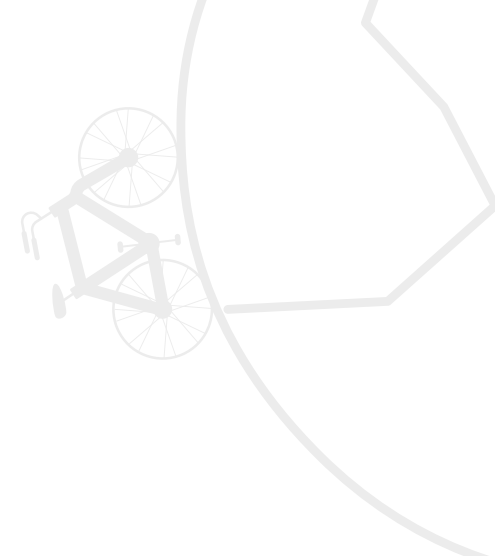
näyttää?

- **Luonnoste**le, miltä unelmiesi maailma voisi näyttää.
- Voit piirtää **kartan** asuinalueestasi tai **maiseman** tai erilaisia **symboleita**, jotka kuvastavat unelmaasi!
- Voit myös kirjoittaa **avainsanoja** tai **sitaatteja**, jotka inspiroivat sinua!

Tai voit tehdä **kollaasin** leikkaamalla ja liimalla kuvia lehdistä. Voit käyttää viereistä tilaa tai erillistä paperia!

- *Millaista oli mieltä unelmien maailmaa?*
- *Missä näet itsesi tässä unelmien maailmassa?*
- *Katso tekstiäsi ja kirjoittamiasi avainsanoja – mitä ne ovat ja mitä ne merkitsevät sinulle?*
- *Miten unelmiesi maailmassa on kohdattu ilmastonmuutos, miten luonnon monimuotoisuudesta pidetään huolta ja miten siellä toteutetaan kiertotaloutta?*

- Miettikäämme nyt, mitä taitoja sinulla on jo, joita voit hyödyntää maailmanpelastamisessa!
- Tässä näet listan luonteenpiirteistä. Katsele niitä ja arvioi, kuinka vahva mikäkin piirre on sinussa asteikolla 1-4.

TAITONI	Hyvä	Kohtalainen	Ei hyvä	Missä tästä voisi olla hyötyä?
Johtajuustaidot				
Kielten puhuminen				
Tapahtumien järjestäminen				
Esiintyminen				
Kirjoittaminen				
Tiedonhaku				
Toimeen tarttuminen				
.....				

LUONTEENPIIRTEET TESTI

PIIRRE	KUVAUS	1	2	3	4
Itsetuntemus	Tiedostan, mihin pystyn, mitkä ovat rajoitteeni ja mitä haluan.				
Aloitteellisuus	Tartun reippaasti toimeen muutoksen aikaansaamiseksi.				
Motivaatio	Minulla on halu tarttua toimeen ja uskon toimintani merkityksellisyyteen.				
Sopeutumiskyky	Olen kykeneväinen sopeutumaan monenlaisiin tilanteisiin.				
Avoimuus	Kuuntelen mielelläni myös ihmisiä, joilla on täysin erilainen näkemys kuin minulla.				
Oppimishalu	Pidän uuden tiedon ja taitojen kartuttamisesta.				
Itsenäisyys	Osaan työskennellä itsekseni.				
Päätöksenteko	Olen yleensä nopea ja itsevarma tekemään päätöksiä.				
Sosiaalisuus	Tutustun helposti uusiin ihmisiin.				
Luovuus	Minulla on paljon ideoita.				
Luotettavuus	Minuun voi aina luottaa.				
Joustavuus	Löydän helposti kompromisseja, vaikka olisin eri mieltä.				
Avuliaisuus	Olen aina valmis auttamaan muita.				
Tiimityöskentelijä	Tykkään työskennellä yhdessä muiden kanssa.				
Itseluottamus	Luotan itseeni ja siihen, mitä teen.				
.....				

- Opitko itsestäsi jotain uutta? Ja jos, niin mitä?
- Millä tavoin käytät jo näitä taitojasi maailman pelastamiseen?
- Entä muutokseen kohti nelmien maailmaa?
- Mitä taitoja voisit vielä harjoitella?

tässä maailmassa?

- Mihin ympäristöasioihin suhtaudut kaikkein intohimoisimmin?

(esim. **ilmastonmuutos,**
luontokato, metsät,
kestävä talous,
meret,
muovijäte,
jne...)

Tee muistiinpanoja ja kuvaile, mistä sinä välität ja miksi!

Välitän

Koska

Välitän

Koska

Välitän

Koska

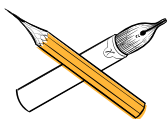
Mitkä

YMPÄRISTÖASIAT

ovat
ajankohtaisia
asuinalueellani?

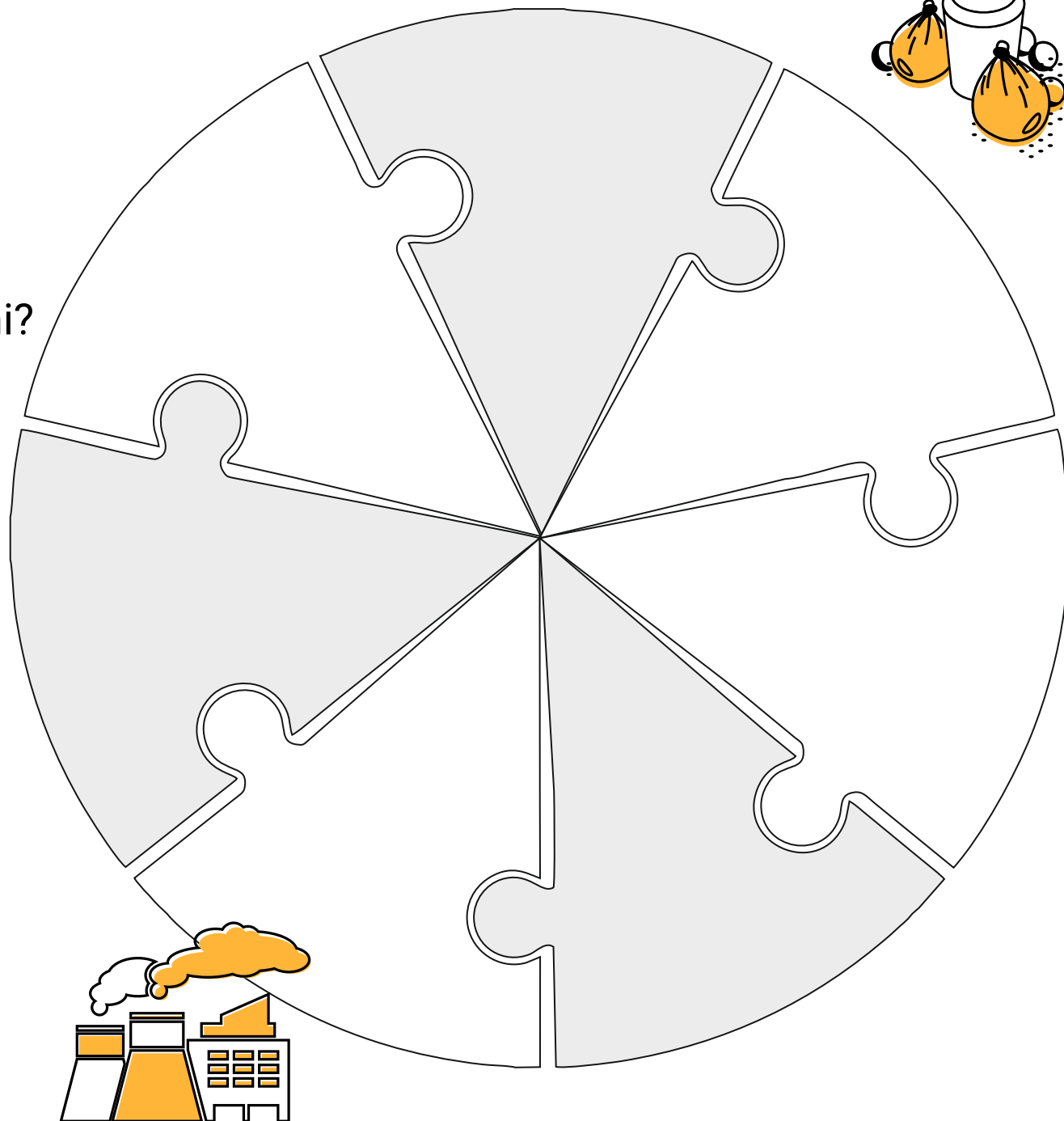
- Siirrytään paikallistasolle ja listataan ympäristöasioita, jotka ovat ajankohtaisia tai merkittäviä juuri sinun asuinalueellasi!
- Yksi tapa muuttaa maailmaa, on aloittaa tarkkailemalla kotejamme, asuinaluettamme ja kaupunkiamme.
- Tässä kohtaa, voit keskittyä asioihin, jotka liittyvät luonnon monimuotoisuuteen, ilmastonmuutokseen tai kiertotalouteen.

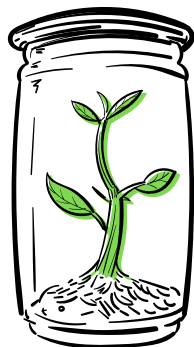

Joko yhdessä tiimisi kanssa tai yksitellen, kirjatkaa kaikki asuinaluetanne koskevat ympäristöhaasteet, joita teille tulee mieleen. Kirjoittakaa yksi haaste per ympyrän lohko.

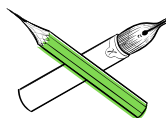
Jos työskentelitte yksin, keskustelkaa ja verratkaa tiiminne kesken kirjauksianne.

Toistuiko jokin teema usealla teistä?

ONGELMAPUU

Seuraavaksi piirretään ongelmapuut edellä listaamistanne ympäristöasioista. Ongelmapuun avulla pyritään tunnistamaan, mitkä ovat ongelmaan liittyvät syy-seuraussuhteet ja juurisyyt (eli mistä ongelmat juontuvat alun perin).

ONGELMA: KIRJOITA KESKELLE ONGELMA, JOTA ANALYSOITTE.

Esimerkki: PÖLYTTÄJÄKATO.

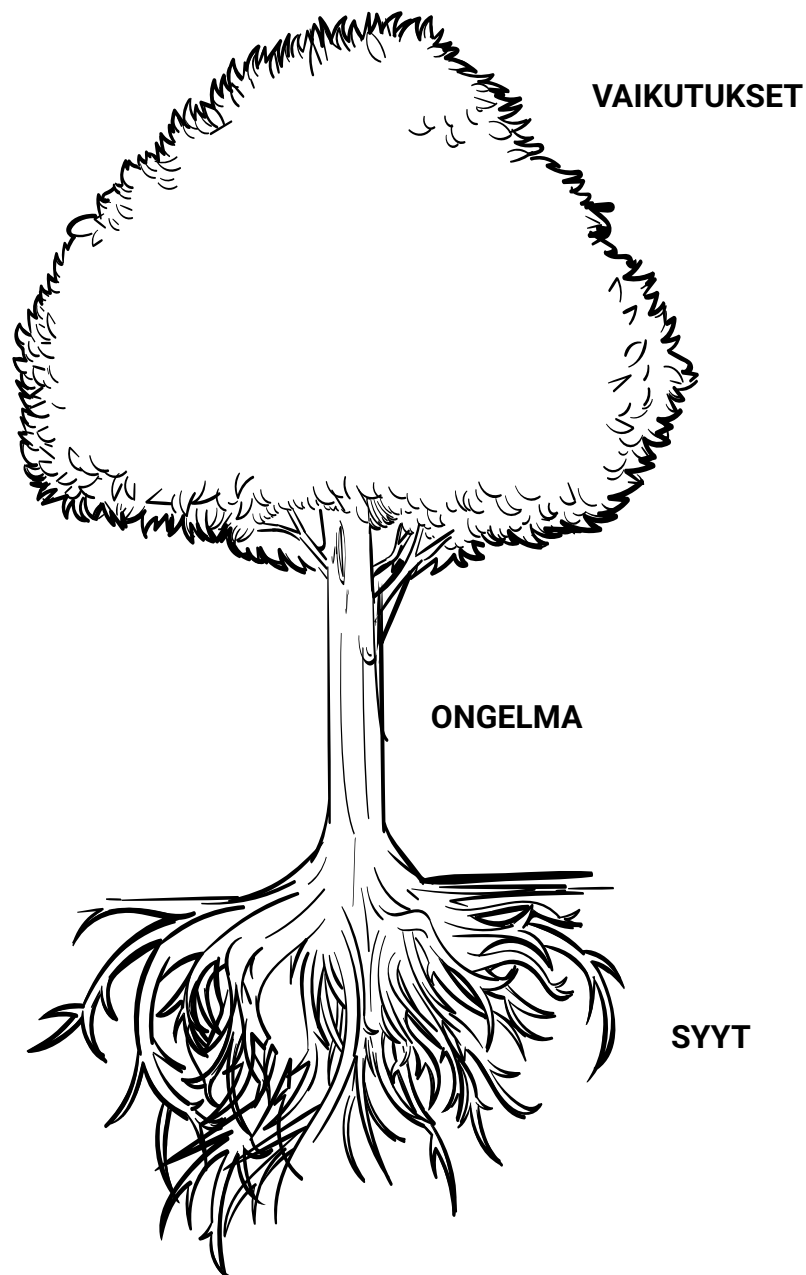
VAIKUTUKSET: KIRJOITA TÄHÄN, MITÄ VAIKUTUKSIA/SEURAUKSIA NIMEÄMÄLLÄNNE ONGELMALLA ON.

Esimerkki: kasvit eivät pölyty, satoa tulee vähemmän, ekosysteemin tasapaino heikkenee.

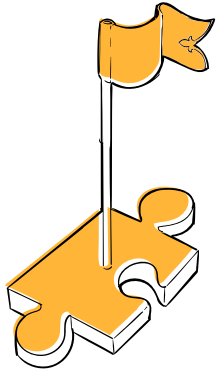
SYY: KIRJOITA TÄHÄN, MISTÄ VALITSEMANNE ONGELMA JOHTUU.

*Esimerkki: KONKREETTISIA SYITÄ: torjunta-aineiden käyttö, niittyjen vähäinen määrä, rakennetut alueet;
JUURISYITÄ: tiedonpuute, paineet rakentaa lisää asuntoja kaupungissa, ruoantuotannon menetelmät, torjunta-aineisiin, liittyvä lainsäädäntö, lyhytaikaisiin voittoihin keskittyvä talousjärjestelmä.*

Projektissanne voitte keskittyä kiinnostuksenne mukaan joko vaikutusten tasoon tai syiden tasoon! On tärkeää, että analysoitte ongelmaan liittyvät eri tasot ja hahmotatte kokonaisuuden.

VINKKI: Kokeile kääntää ongelmat tavoitteiksi projektin suunnittelua varten: esim. tiedonpuute -> lisätään tietoa, niittyjen vähäinen määrä -> perustetaan niittyjä.

Seuraavaksi arvioikaa:

1 Mitkä listaamistanne asioista ovat mielestänne tärkeimpiä tai kiinnostavimpia.

2 Mihin niistä te voisitte vaikuttaa? Valitkaa kolme parasta ja kirjatkaa ne tähän.

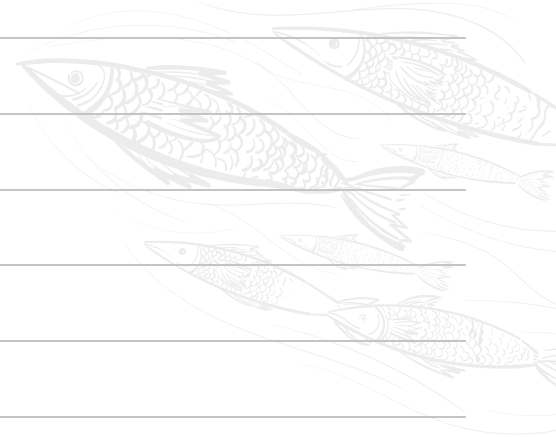
 Tehkää alustavaa taustaselvitystä ja kirjoittakaa jokaisen teeman kohdalle siihen liittyviä faktoja ja kertokaa myös, miksi asia on tärkeä tai erityisen ajankohtainen sinulle tai asuinalueellesi.

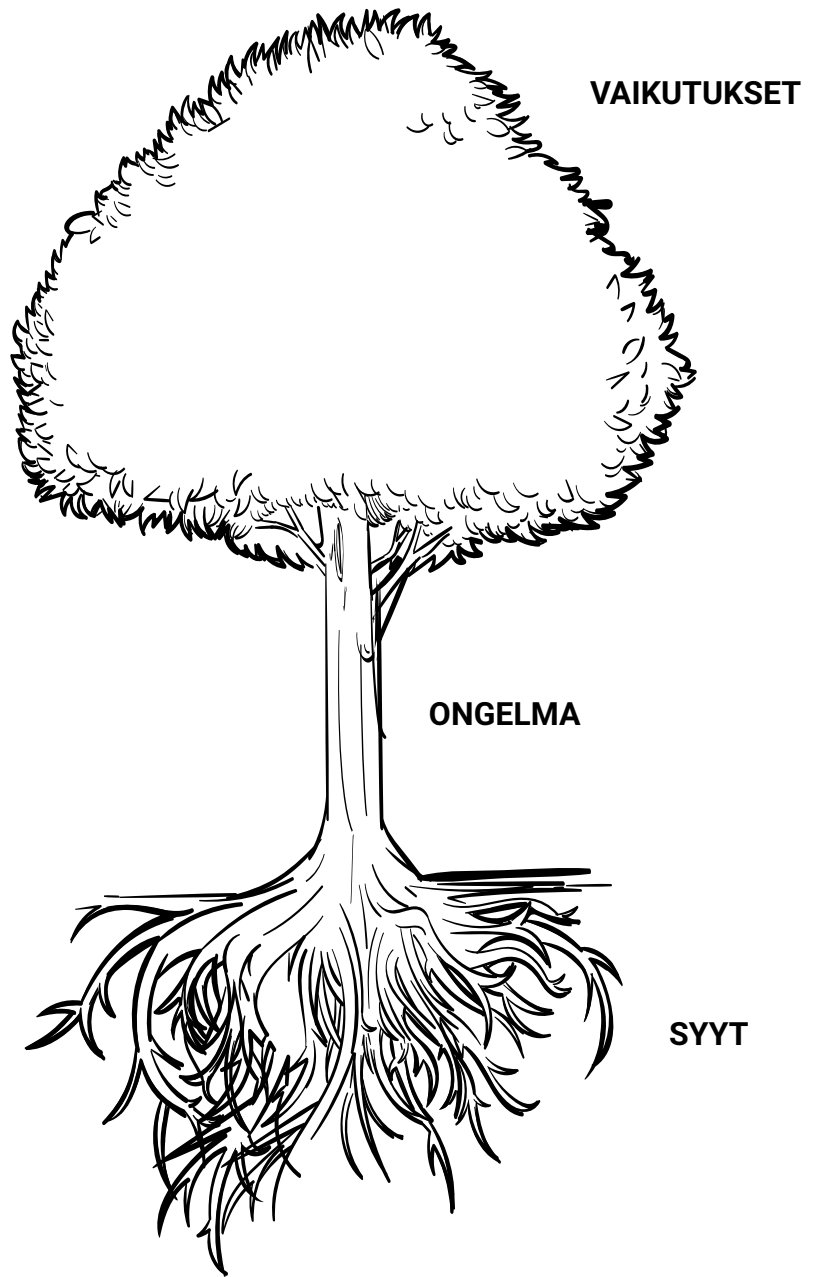
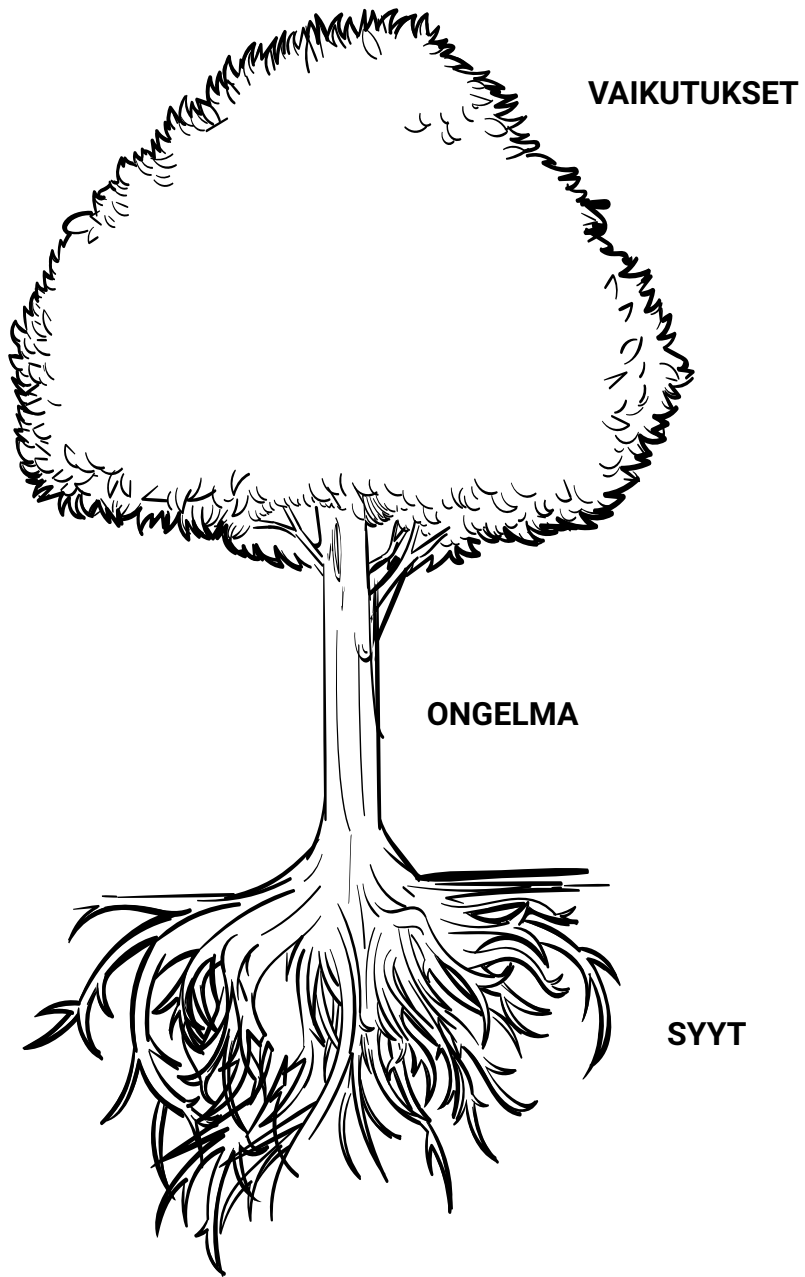
Googlaamalla voi löytää tänä päivänä loputtomasti tietoa! Kaikki tieto ei kuitenkaan ole luotettavaa. Ole siis tarkkana lähteistäsi ja tarkista, että käyttämäsi tieto perustuu tutkittuihin faktoihin. Joskus saatat löytää tietoa, joka eroaa siitä, miten luulit asioiden olevan. On erittäin tärkeää, että perustatte projektinne faktatietoihin ja pystytte myös siten osoittamaan, miksi aiheenne on tärkeä. Tämä auttaa teitä myös perustelemaan ja vastaamaan kysymyksiin, koskien projektianne.

1

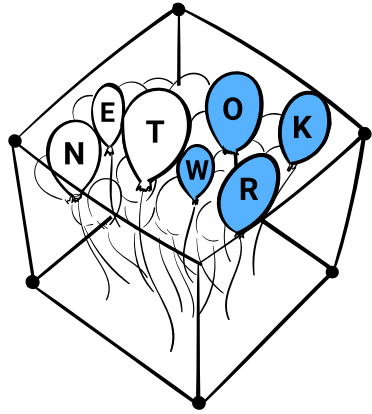
2

3

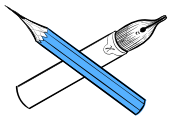

- Millaista oli tehdä tämä tehtävä? Mikä oli helppoa, mikä vaikeaa?
- Millainen on oma kytköksesi ongelmaan eri tasoilla?
- Millä tasolla haluaisitte työskennellä omassa projektissa: vaikutusten vai syiden?

Minun VERKOSTONI

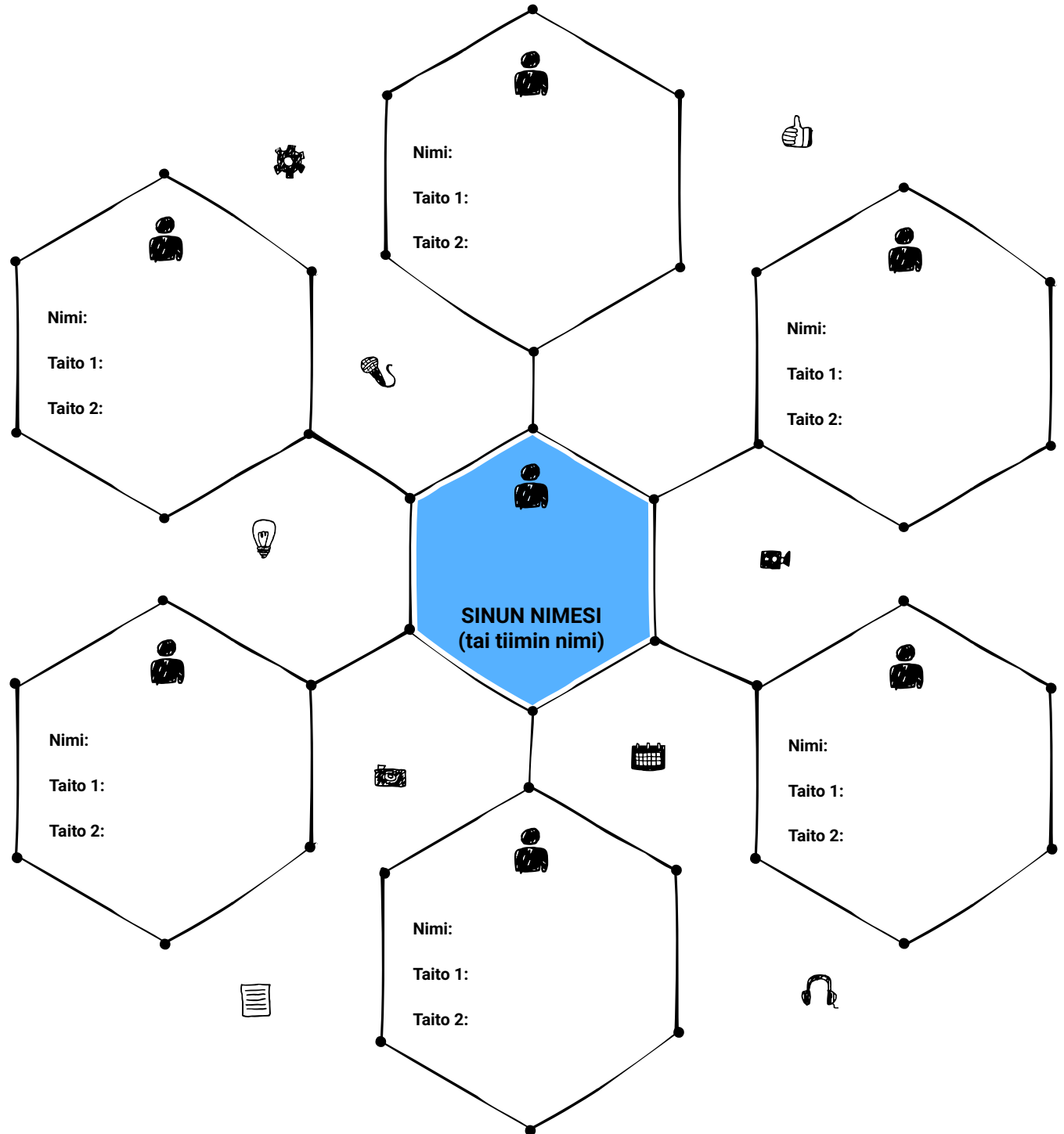
Muutos – oli se sitten pieni tai suuri - saadaan aikaan, kun ihmiset yhdistävät voimansa ja työskentelevät samojen tavoitteiden eteen.

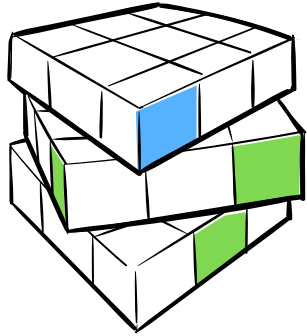

Piirrä verkosto ihmisistä, jotka voisivat auttaa teitä projektissanne. Kirjaa jokaisen kohdalla henkilön omaat **taidot** ja **osaaminen**, jotka voisivat olla teille hyödyksi.

Voitte myös käyttää yhteistä isoa paperia verkostojenne hahmottelemiseksi ja tehdä tämän tiimityöskentelynä.

Palatkaa tähän harjoitukseen, kun olette suunnitelleet projektinne ja miettikää, mistä taidoista teidän projektissanne voisi olla hyötyä ja ketä teidän kannattaa pyytää siihen mukaan!

Suunnitellaan **PROJEKTI!**

On aika yhdistää unelmat, intohimo ja osaaminen sekä analyysinne oman asuinalueenne ympäristöongelmista, ja alkaa suunnitella omaa projektianne!

Vastatkaa viereisille riveille kysymyksiin:
MITÄ, MIKSI, MITEN, KUKA, MISSÄ ja MILLOIN.

Tehdessänne tätä tehtävää, miettikää sekä lyhyen että pitkän aikavälin tavoitteita.

Joskus voi olla vaikeaa miettiä ja kirjata yksityiskohtia. Tähän kannattaa kuitenkin käyttää aikaa, sillä hyvin mietitty ja suunniteltu projekti on todennäköisemmin onnistunut ja vaikuttava!

Voitte vastata kysymyksiin haluamassanne järjestyksessä.

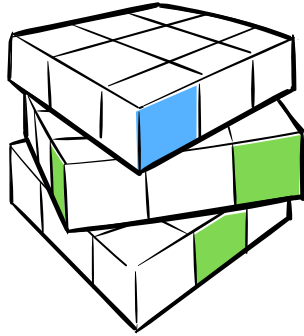
Kun olette vastanneet kaikkiin kysymyksiin, kirjoittakaa pariin lauseeseen tiivistettynä projektinne missio eli sen olemassaolon syy ja päätavoite, mitä sillä halutaan saada aikaan.

MITÄ?

Mitä projektissanne tapahtuu/tehdään? Mikä on sen keskeisin toiminto/teko/tuotos, jonka toteutatte?

Mitä haasteita saatatte kohdata projektia tehdessänne?

Mitä tulette oppimaan projektia tehdessänne?

Suunnitellaan **PROJEKTI!**

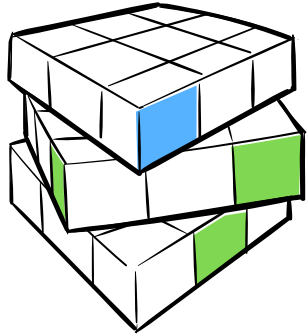
MIKSI?

Mitä tavoitteita projektillanne on?

Miettikää, mitkä ovat lyhyen aikavälin tavoitteita ja mitkä pitkän aikavälin tavoitteita.

Mitä muutosta projektissanne tavoitellaan (esimerkiksi ihmisten asenteissa, tiedon määrässä tai taidoissa)?

Miten voitte mitata tai arvioida projektin onnistumista?

Suunnitellaan
PROJEKTI!

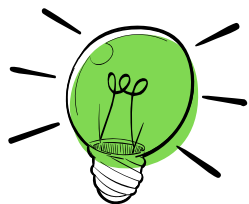
Mitä resursseja (tarvikkeita, tukea, välineistöä tms.) tarvitsette projektissanne?

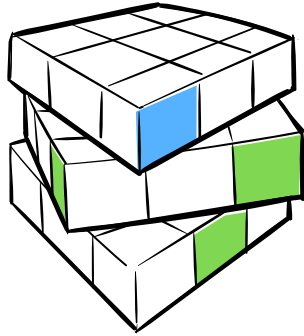
Mitä tietoa tarvitsette, jotta voitte toteuttaa projektinne? Mistä saatte tiedon?

MITEN?

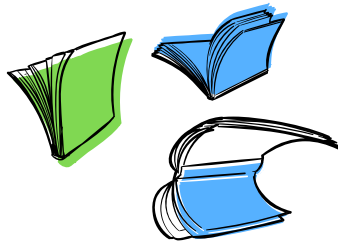
Miten varaudutte mahdollisiin haasteisiin, joita listasitte aiemmin?

Suunnitellaan **PROJEKTI!**

KUKA?

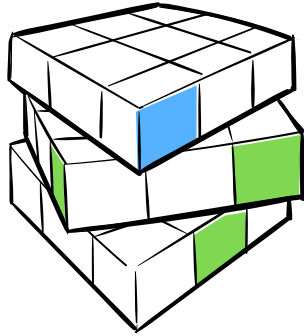

Mitä vastuurooleja projektissa on ja miten jaatte ne tiimiläisten kesken? Tehkää roolijako.

Ketkä ihmiset tai tahot (esim. järjestöt) voisivat tukea projektia?

Mikä on projektin kohdeyleisö? Keneen tai keihin sillä pyritään vaikuttamaan?
Millainen vaikutus pyritään saamaan aikaan?

Suunnitellaan
PROJEKTI!

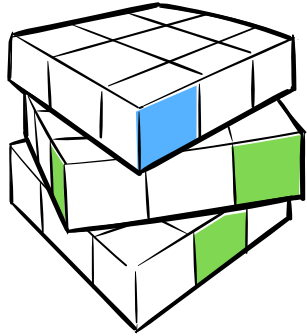
MISSÄ?

Mihin projektinne sijoittuu?

Tarvitaanko toteuttamiseen lupa (esim. maanomistajalta tai kaupungilta), ja jos niin mistä sen voi saada?

Jos kyseessä on verkossa toteutettava projekti, mitä sosiaalisen median alustoja aiotte käyttää?

Jos ensimmäinen vaihtoehto ei toteudu, mitä vaihtoehtoisia paikkoja on?

Suunnitellaan **PROJEKTI!**

MILLOIN?

Milloin projekti alkaa?

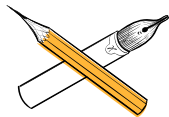
Milloin projekti päättyy? Onko projekti kertaluontoinen, toistuva vai jatkuva?

Piirtäkää aikajana, jossa näkyy kaikki projektin kannalta tärkeät ajankohdat ja projektin eri vaiheet.

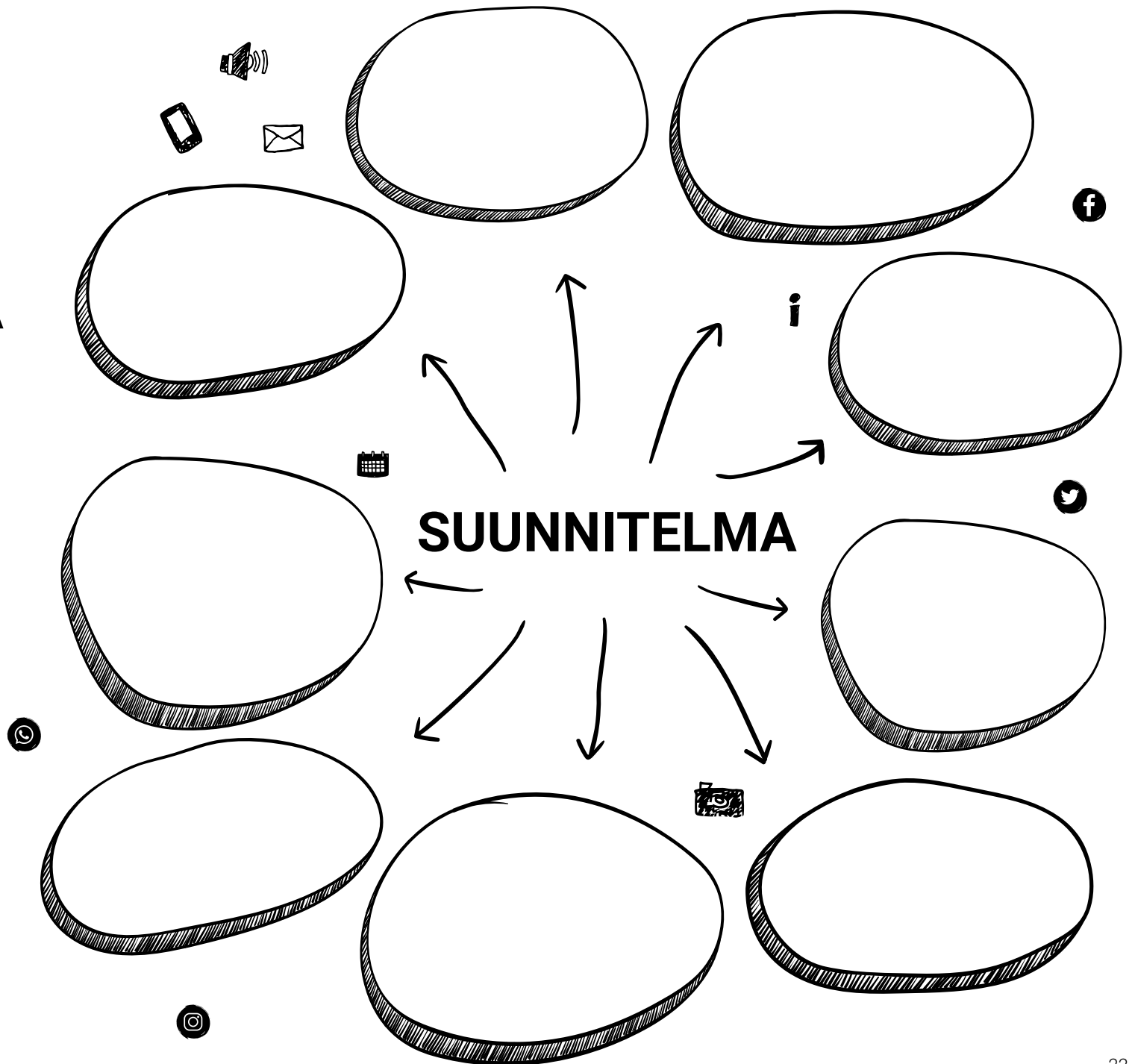

VIESTINTÄ- SUUNNITELMA

On tärkeää miettiä, miten saatte viestittyä laajemmalle yleisölle projektistanne!
Listatkaa viestintäkanavia ja miettikää, mitä niistä haluatte käyttää ja miten.

- Mitä viestintäkanavia tai sosiaalisia medioita aiotte käyttää ja kuinka usein?
- Lähetättekö paikallismedialle tiedotteen projektistanne?
- Miten saavutatte mahdollisimman laajan yleisön?
- Ja olisiko mahdollista ei pelkästään lisätä tietoa, vaan tähdätä siihen, että ihmisten asenteet tai tavat alkavat muuttua?

TOIMINTA- SUUNNITELMA

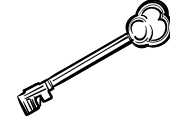

Piirtäkää seuraavaksi aikajana projektin alusta loppuun, johon merkitään kaikki projektin onnistumisen kannalta tärkeät vaiheet.

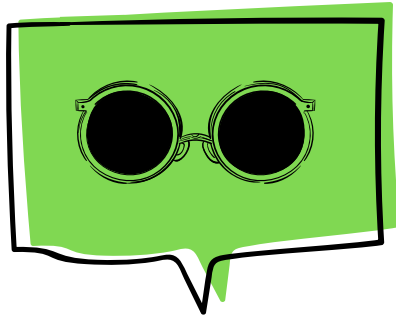

- Kirjoittakaa mitä tapahtuu, milloin ja kuka on vastuussa.
- Voitte tehdä muutoksia projektin edetessä

Aikajana kannattaa piirtää **isolle paperille** ja käyttää post-it lappuja, jotta voitte siirrellä ja poistaa tai lisätä asioita halutessanne.

AJANKOHTA	TAPAHTUMA	VASTUUHENKILÖ	SEURANTA JA ARVIOINTI	TULOKSET	MUISTIINPANOJA
<i>Kirjatkaa tähän määräjät, milloin asioiden pitää olla valmiina.</i>	<i>Kuvaile tapahtuma/toiminto.</i>	<i>Sopikaa, kuka on vastuussa ja kirjatkaa se tähän.</i>	<i>Miten voitte seurata ja mitata tapahtuman/toiminnon onnistumista.</i>	<i>Kirjatkaa, mitä tuloksia toiminnolla/tapahtumalla on.</i>	<i>Kirjatkaa tähän lisätietoja tapahtumasta/toiminnosta.</i>

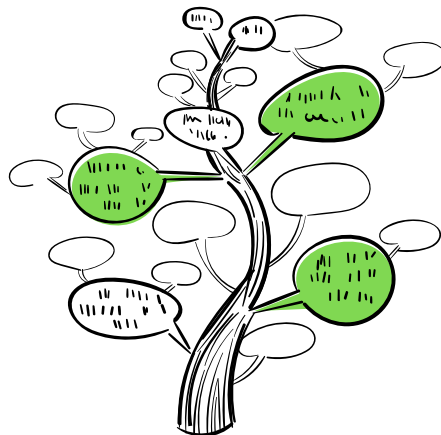
MOTIVAATIO

Projektissa on helpointa olla täysillä mukana, jos olette miettineet etukäteen, miten pysytte motivoituneina!

Mikään vallankumous ei tapahdu yhden ihmisen voimin. Tukeutukaa toisiinne ja pyytäkää apua myös tiiminne ulkopuolelta, jotta pystytte jatkamaan sellaisinkin hetkinä, jolloin motivaatio tai energiataso on alhainen.

Ennen kuin aloitatte työskentelyn, vastatkaa seuraaviin kysymyksiin:

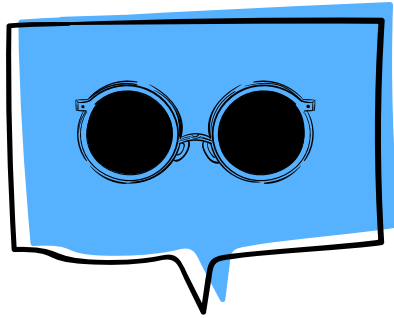
Miksi tämän projektin tekeminen on minulle henkilökohtaisesti tärkeää?

Mitä hyötyä projektin tekemisestä on minulle, mitä tulen oppimaan?

Mikä auttaa minua olemaan luovuttamatta silloin, jos väsyttää, harmittaa tai kyllästyttää?

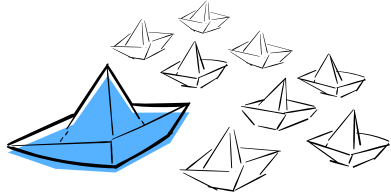
Ketkä voivat tukea minua projektin tekemisessä ja miten?

Voiko joku tiimisi jäsenistä olla tukenasi, miten?

MOTIVAATIO

Voi olla hyvä ajatus jakaa vastauksianne tiimin kesken, jotta tiedätte, miten tukea toisianne projektin aikana!

Voitte aina palata näihin kysymyksiin ja muistuttaa niiden avulla itseänne siitä, että on olemassa paljon erilaisia keinoja palauttaa motivaatio ja päästä jälleen vauhtiin.

**Toiminta kohti parempaa, reilumpaa ja rauhanomaisempaa maailmaa on välttämätöntä!
Myös sinun panoksesi ja kykysi ovat tärkeä osa maailmanlaajuista liikettä!**

Mitkä sanat inspiroivat minua?

Millainen musiikki tai toiminta inspiroi minua tai antaa energiaa?

Miten juhlistan projektin saattamista loppuun?

Miten palkitsen itseni tekemästani työstä?

Methodological material

**ENVIRONMENTAL
INITIATIVES**
FOR SUSTAINABLE COMMUNITY

© 2021